

หลักพุทธธรรมกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 BUDDHIST PRINCIPLES AND STUDENT SUPPORT SYSTEMS IN 21ST CENTURY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

จิตติพร พิมพ์ชัย Thitiporn Pimchai
โรงเรียนวัดรางบัวทอง Watrangbuatong School, Thailand
Corresponding Author E-mail: titipornpimchai@gmail.com

Article Received: October 07, 2024. Revised: December 19, 2024. Accepted: December 22, 2024.

บทคัดย่อ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความสำเร็จของนักเรียน เมื่อรวมกับการนำหลักพุทธธรรมได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 มาเชื่อมโยงเข้ากับทฤษฎีการศึกษาต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยฉันทะ (ความพอใจ) สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการให้คำปรึกษาที่เสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง วิริยะ (ความเพียร) ปลูกฝังความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และการให้คำปรึกษาที่ช่วยพัฒนาทักษะการจัดการกับอุปสรรค จิตตะ (ความตั้งใจ) ส่งเสริมสมาธิและความตั้งใจในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ท้าทาย และการฝึกสมาธิ และวิมังสา (ความไตร่ตรอง) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และประเมินผลผ่านการกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถาม และการให้คำปรึกษาที่เน้นการสะท้อนความคิดการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เข้ากับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีกรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างรอบด้าน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุขและเอื้ออาทรต่อทุกคน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; สถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21; อิทธิบาท 4

ABSTRACT

Student support systems play an important role in supporting student success. When combining with the application of Buddhist principles which is the 4 Iddhipāda principles (Basis for success) to connect with various educational theories, it shows a concrete application in the student care and support system; Chanda (Satisfaction) inspires learning through creating an environment that is conducive to learning and counseling that builds self-confidence and perseverance. Viriya (Perseverance) cultivates a commitment to learning through promoting practical learning and counseling to develop skills in dealing with obstacles. Citta (Intention) promotes concentration and willingness to learn through challenging activities and practicing meditation and Vimaṃsā (Contemplation) promotes analytical thinking and evaluation through encouraging students to ask questions and counseling that focuses on reflection on the integration of the 4 Iddhipāda (Basis for success) into the student care and support

systems. It will help teachers and educational personnel to have a clear conceptual framework and guidelines for taking care of students effectively leading to the development of students' quality of life in an all-round way and creating a learning society that is happy and caring for everyone. This will lead to further development of the quality of education in Thailand.

Keywords: Student Support Systems; Educational Institutions; 21st Century; 4 Iddhipāda

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนามนุษย์และสังคม โดยทำหน้าที่บ่มเพาะความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่ ในระดับปัจเจกบุคคล การศึกษาช่วยให้บุคคลมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การศึกษายังช่วยส่งเสริมสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ (ภัทรารุณ มีทรัพย์มัน, 2556) ในระดับสังคม การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและยั่งยืน สังคมที่มีการศึกษาที่ดีจะเต็มไปด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ นอกจากนี้ การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม ช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ในบริบทของโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย การศึกษาจึงยิ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในการรับมือกับความท้าทายต่างๆ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษาจึงไม่เพียงแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงได้รับเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวมอีกด้วย การศึกษาในยุคปัจจุบันยังต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการทำงานในยุคดิจิทัล (World Economic Forum, 2020) การศึกษาจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติไปข้างหน้า อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นมิได้เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องอาศัยการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านภูมิหลัง สภาพแวดล้อม ความถนัด และความต้องการเฉพาะบุคคล การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสนใจใส่ใจและเข้าใจถึงความแตกต่างเหล่านี้ จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกได้รับการยอมรับและมีความมั่นใจในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ การดูแลช่วยเหลือยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเรียนและการพัฒนาการของนักเรียน เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาพฤติกรรมต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้นไม่

เพียงแต่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่างๆ ในตัวนักเรียน เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ และความเป็นพลเมืองที่ดี การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดจะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษา, 2563) ในปัจจุบัน สังคมไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็ว การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับเทคโนโลยีดิจิทัล การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา และการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้ตลอดชีวิต (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นภารกิจร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยรวม เมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่มีนำไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งจะเป็กรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการสร้างสรรค์ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนแต่ละคน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เท่าทันกับยุคสมัย โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเติบโตอย่างรอบด้านของนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ระบบนี้ต้องไม่เพียงแต่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องมุ่งเน้นการป้องกันและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในระยะยาวอีกด้วย ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นมีมากมาย ตั้งแต่การช่วยให้นักเรียนมีความสุขและมีความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ ไปจนถึงการส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมยุคใหม่ นอกจากนี้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของนักเรียน ในยุคที่เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและทั่วถึง นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนก็เป็สิ่งสำคัญในการสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่เพียงแค่เครื่องมือในการแก้ปัญหา แต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างสรรค์อนาคตของชาติ ผ่านการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทาย และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากการศึกษาที่เปรียบเสมือนแสงสว่างนำทางชีวิต มุ่งหวังให้ผู้เรียนเติบโตเป็นคนดีและคนเก่ง แต่การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยมากกว่าเพียงการถ่ายทอดความรู้ในตำรา การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขประตูสู่ศักยภาพที่แท้จริงของพวกเขา และในบริบทนี้ หลักพุทธธรรม อันเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนา สามารถเป็นเครื่องนำทางที่ทรงคุณค่า นำพาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปสู่ความสมบูรณ์อย่างแท้จริง หลักพุทธธรรมมากมายล้วนสามารถประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหลักแห่งศีล สมาธิ ปัญญา หรือหลักอิทธิบาท 4 ที่

มุ่งเน้นความเพียรพยายามในการพัฒนาตนเอง อย่างไรก็ตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนแต่ละคน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การดูแลช่วยเหลือที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้อย่างครอบคลุม จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกถึงความอบอุ่น การยอมรับ และความเข้าใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ในบรรดาหลักพุทธธรรมทั้งหลาย หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความรักใคร่ชอบพอนั่น) วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่ ฝักใฝ่) และ วิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผล) เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เพื่อให้บุคคลนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งหลักธรรมนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2558) ดังนี้

- 1) ฉันทะ (ความรักใคร่ชอบพอนั่น) ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความรักและความเมตตาต่อนักเรียน มีความปรารถนาดีที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิต เมื่อครูมีความรักและความเข้าใจในตัวนักเรียน จะทำให้เกิดความผูกพันและความไว้วางใจซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรและความอดทน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านพื้นฐานทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และความสามารถในการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและทำความเข้าใจนักเรียนแต่ละคนอย่างละเอียด เพื่อที่จะสามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนได้
- 3) จิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความเอาใจใส่และความทุ่มเทอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องคอยติดตามและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด รับฟังปัญหาและความต้องการของนักเรียนด้วยความตั้งใจ และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ และ
- 4) วิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผล) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พิจารณาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา และประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุขและเอื้ออาทรต่อทุกคน

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เปรียบเทียบกับหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วยฉันทะ (ความรักใคร่ชอบพอนั่น), วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่) และวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผล) ศึกษาผลลัพธ์ของการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษาค้นคว้านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student Support Systems) เป็นโครงสร้างที่สำคัญในบริบทของการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบนี้มีความหลากหลายและครอบคลุมหลายด้าน อาทิเช่น การสนับสนุนทางการศึกษา การให้คำปรึกษา และการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนอาจเผชิญ ดังนี้

1. ทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา

หนึ่งในทฤษฎีหลักที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา (Educational Support Theory) ซึ่งเน้นการจัดการและการจัดเตรียมทรัพยากรเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ทฤษฎีนี้เน้นการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติม และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา (Baker, S., & Jones, W., 2020)

ทฤษฎีเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connected Theory) ธอร์นไดค์ (Thorndike) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันในกลุ่มพฤติกรรมนิยม ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory) ซึ่งกล่าวถึงการเรียนรู้ว่าเกิดจากการสร้าง "พันธะ" หรือ "การเชื่อมโยง" ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และ การตอบสนอง (Response) โดยกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นผ่านการ ลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกว่าจะพบการตอบสนองที่เหมาะสมและนำไปสู่ความสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

ทฤษฎีและแนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) นี้ถือกำเนิดขึ้นโดยนักจิตวิทยาชาวเยอรมันในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ราวปี ค.ศ. 1912 โดยมีบุคคลสำคัญ เช่น Max Wertheimer, Wolfgang Köhler, Kurt Koffka และ Kurt Lewin เป็นผู้นำกลุ่ม กลุ่มเกสตัลท์มีแนวคิดหลักว่า การเรียนรู้เกิดจากการจัดระเบียบประสบการณ์ต่างๆ ที่กระจัดกระจายให้มีความเป็นองค์รวมก่อน แล้วจึงพิจารณาองค์ประกอบย่อยหรือส่วนย่อยต่อไป (สมชาย รัตนทองคำ, 2556)

ทฤษฎีอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1956 โดยเบนจามิน บลูม นักการศึกษาชาวสหรัฐอเมริกา ซึ่งเสนอว่าการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยเริ่มจากระดับง่ายไปสู่ระดับยากที่ซับซ้อนมากขึ้น บลูมได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดและความรู้ความเข้าใจ มี 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ (Remembering), ความเข้าใจ (Understanding), การนำไปใช้ (Applying), การวิเคราะห์ (Analyzing), การสังเคราะห์ (Evaluating), และการประเมินค่า (Creating) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม และความรู้สึก มี 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ (Receiving), การตอบสนอง (Responding), การเห็นคุณค่า (Valuing), การจัดระบบ (Organizing), และการสร้างลักษณะนิสัย (Characterizing) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เกี่ยวข้องกับทักษะการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติ มี 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ (Perception), การเตรียมพร้อม (Set), การตอบสนองอย่างมีทิศทาง (Guided Response), การตอบสนองอย่างคล่องแคล่ว (Mechanism), การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response), การปรับเปลี่ยน (Adaptation), และการริเริ่มสร้างสรรค์ (Origination) อนุกรมวิธานของบลูม ถือเป็นทฤษฎีสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจนสำหรับผู้เรียน และเป็นประโยชน์อย่างมากในการออกแบบและจัดทำแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (ทรูปลูกปัญญา, 2563)

2. ทฤษฎีการให้คำปรึกษา (Counseling Theory)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษา เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่สำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะทฤษฎีของ Carl Rogers ซึ่งเน้นการให้คำปรึกษาที่เป็นแบบเปิดกว้างและไม่ตัดสิน (Non-Directive Counseling) โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองและพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (Rogers, C., 2016) นอกจากนี้ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพัฒนา (Developmental Counseling Theory) ยังเน้นการสนับสนุนการพัฒนาตนเองตามขั้นตอนชีวิตของนักเรียน (Schmidt, S., & Gannon, T., 2018)

3. ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน (Student Needs Theory)

ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน มีการเสนอว่า นักเรียนมีความต้องการที่หลากหลายทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม และการศึกษา โดยทฤษฎีของ Maslow's Hierarchy of Needs สามารถนำมาใช้เพื่ออธิบายการจัดการความต้องการพื้นฐานของนักเรียน เช่น ความต้องการความปลอดภัย ความรักและการยอมรับ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Theory) ของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky เน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีนี้ช่วยอธิบายถึงความสำคัญของการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน (Vygotsky, L., 1978) การมีการสนับสนุนจากครูและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Piaget, J., 1973)

5. ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (Multi-Tiered System of Supports - MTSS)

ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) เป็นกรอบงานที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน ระบบนี้ประกอบด้วย การสนับสนุนในระดับพื้นฐาน (Tier 1) สำหรับนักเรียนทั้งหมด การสนับสนุนระดับกลาง (Tier 2) สำหรับนักเรียนที่ต้องการการช่วยเหลือเพิ่มเติม และการสนับสนุนระดับเฉพาะ (Tier 3) สำหรับนักเรียนที่ต้องการการสนับสนุนพิเศษ ระบบ MTSS ช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการกับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sugai, G., & Simonsen, B., 2022)

สามารถสรุปทฤษฎีต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแต่ละทฤษฎีมีมุมมองและเน้นย้ำถึงปัจจัยที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1. ทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา เน้นการจัดสรรทรัพยากร เช่น ครูผู้สอนที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงกับทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์, ทฤษฎีเกสตัลท์, และอนุกรมวิธานของบลูม

2. ทฤษฎีการให้คำปรึกษา การพัฒนาตนเองของนักเรียน โดยเฉพาะทฤษฎีของ Carl Rogers ที่เน้นการให้คำปรึกษาแบบไม่ตัดสิน และการพัฒนาตามขั้นตอนชีวิตจากทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพัฒนา

3. ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน ด้านความหลากหลายของความต้องการ ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการศึกษา ด้วยการใช้อธิบายความสำคัญของความต้องการพื้นฐานในการเรียนรู้

4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสร้างความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและเพื่อน

5. ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) เป็นกรอบการทำงานที่ใช้ในการสนับสนุนนักเรียนทุกคน และการให้การสนับสนุนที่หลากหลาย ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีเหล่านี้ช่วยให้เราเข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ ความต้องการของนักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยระบบ MTSS เป็นตัวอย่างหนึ่งของการนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยมีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องหลากหลาย ครอบคลุมตั้งแต่การสนับสนุนทางการศึกษา การให้คำปรึกษา ไปจนถึงการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนอาจพบเจอ ประกอบด้วยทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา เน้นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การมีครูผู้สอนที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการฝึกอบรมเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญอื่นๆ ที่ช่วยให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนมีความต้องการที่หลากหลาย ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม และการศึกษา ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ช่วยอธิบายการจัดการความต้องการพื้นฐานของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ, ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ของ Piaget และ Vygotsky เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีการสนับสนุนจากครูและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) เป็นกรอบการทำงานที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคน โดยสรุป ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนในทุกด้าน ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยให้เราเข้าใจถึงความต้องการและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กๆ ได้พัฒนาศักยภาพทั้งด้านการเรียนรู้และด้านอื่นๆ อย่างเต็มที่ หัวใจสำคัญของระบบนี้คือ การเข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกันไป ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ ทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ช่วยให้เราเห็นภาพรวมของความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ก็มีส่วนสำคัญในการอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของเด็กๆ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แนวทางการดำเนินงาน ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) ซึ่งเป็นกรอบการทำงานที่ช่วยสนับสนุนนักเรียนทุกคนให้ประสบความสำเร็จ โดยจะให้การสนับสนุนที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล องค์ประกอบสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดี ได้แก่ 1) ทรัพยากรที่เพียงพอ เช่น ครูผู้สอนที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้นักเรียนแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง และ 3) การจัดการกับปัญหา การเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ สรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ครอบคลุมและซับซ้อน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการส่งเสริมให้เด็กๆ ทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การนำทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ มาประยุกต์ใช้ จะช่วยให้เราสามารถออกแบบและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

ความสำคัญของหลักการบริหารด้วยอิทธิบาท 4

หลักอิทธิบาท 4 นั้นมีความสำคัญต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหลายๆ ด้าน เริ่มจาก "ฉันทะ" ที่เน้นการสร้าง ความสนใจและความรักในสิ่งที่นักเรียนทำ ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนเพื่อให้พวกเขามุ่งมั่นพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ การมี "วิริยะ" ซึ่งหมายถึงความพยายามและความขยันหมั่นเพียร ช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการเรียนรู้ "จิตตะ" ซึ่งหมายถึงการตั้งใจแน่วแน่และมีสมาธิ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างสมาธิและการตั้งใจให้กับนักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ สุดท้าย "วิมังสา" หมายถึงการพิจารณาไตร่ตรอง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง การนำเสนอวิธีการคิดวิเคราะห์และการสรุปข้อมูลให้กับนักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่การบริหารจัดการระบบการศึกษาในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่ง งานวิจัยหลายชิ้นในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาได้สนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของจักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) ทำการศึกษา รูปแบบการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับที่ยังไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะด้านความใส่ใจใฝ่เรียนรู้ และความสนใจในการเรียน ซึ่งอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง และครั้งวันครั้งตามลำดับ ในขณะที่การใช้วิธีที่ถูกต้องในการบรรลุเป้าหมายมีการใช้บ่อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับครั้งวันครั้งเท่านั้น ผลการวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนาการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียนกลุ่มนี้อย่างจริงจัง (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2563)

จากความสำคัญของหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการและดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา มีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

1. ฉันทะ คือ การสร้างความสนใจและความรักในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง
2. วิริยะ คือ การมีความพยายามและความขยันหมั่นเพียร ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกฝนและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
3. จิตตะ คือ การตั้งใจและมีสมาธิในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถจดจ่อกับสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่
4. วิมังสา คือ การพิจารณาไตร่ตรอง ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีทั้งในด้านความรู้ความสามารถและทักษะชีวิต อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยืนยันถึงความสำคัญของหลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนานักเรียน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของจักรกฤษณ์ โปตาพล พบว่า นักเรียนยังขาดการใช้ฉันทะอย่างสม่ำเสมอในการเรียนรู้

ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 อย่างจริงจัง สรุปได้ว่า หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้นักเรียนมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและชีวิต

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเหมาะสมเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนสังคม อย่างไรก็ตาม การนำหลักการบริหารจัดการที่เหมาะสม เช่น หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

แนวทางในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องพิจารณาถึงบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอาศัยอยู่ ความเข้าใจในพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมจะช่วยให้การประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น การสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาฉันทะในนักเรียน เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสนใจเฉพาะด้านการฝึกทักษะที่นักเรียนมีความสนใจเป็นพิเศษ หรือการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรักและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ต่อไป อีกทั้งการส่งเสริมวิริยะ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ท้าทายและมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้นักเรียนมีความพยายามและขยันหมั่นเพียรในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ การสร้างจิตตะให้กับนักเรียน เช่น การฝึกสมาธิผ่านการนั่งสมาธิหรือกิจกรรมที่ต้องใช้ความตั้งใจและความอดทน จะช่วยให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองและมีสมาธิในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สุดท้าย การพัฒนาวิมังสา เช่น การใช้เทคนิคการคิดเชิงวิเคราะห์และการสอนให้รู้จักไตร่ตรองข้อมูลจากหลายมุมมอง จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในภาพรวม การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่เท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจและความเคารพต่อความหลากหลายของนักเรียนได้อย่างดีเยี่ยม การบริหารจัดการที่เน้นหลักอิทธิบาท 4 จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจในการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

สรุปแนวทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญของการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแนวทางที่น่าสนใจดังนี้

1. พิจารณาสังคม การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้การนำไปใช้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตามหลักอิทธิบาท 4
3. สร้างกิจกรรมที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ อย่างรอบด้าน เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมความสนใจเฉพาะด้าน การฝึกสมาธิ การฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

4. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนาตนเอง จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมตัวบ่งชี้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน บูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนให้รอบด้าน โดยมีตัวบ่งชี้และพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ แสดงดังตารางตัวบ่งชี้และพฤติกรรมตัวบ่งชี้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ดังในตารางนี้

ตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมตัวบ่งชี้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนกับหลักอิทธิบาท 4

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมตัวบ่งชี้
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (เชื่อมโยงกับ ฉันทะ)	ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถบอกชื่อนักเรียนได้ทุกคน รู้จักความสนใจ ความถนัด และจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน	- มีการจัดทำประวัติพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน - มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน - มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน
2. การคัดกรองนักเรียน (เชื่อมโยงกับ วิมังสา)	มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน เช่น แบบประเมินพฤติกรรม แบบสอบถามความคิดเห็น	- มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองอย่างรอบคอบ - มีการจัดทำแผนการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละราย - มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (เชื่อมโยงกับ วิริยะ)	มีการดำเนินการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาใหญ่	- มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านอารมณ์ ด้านสังคม - มีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนนักเรียนที่ประสบปัญหา - มีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน (เชื่อมโยงกับ ฉันทะ และ จิตตะ)	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีทักษะชีวิตที่จำเป็น	- นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ - นักเรียนแสดงออกถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสม - นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและผู้อื่น

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมตัวบ่งชี้
5. การส่งต่อ (เชื่อมโยงกับ วิมังสา)	มีกระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง เหมาะสม	- มีการประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ - มีการติดตามผลการส่งต่ออย่าง สม่ำเสมอ

มีตัวอย่างการบูรณาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนกับหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ ในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูสามารถจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เพื่อสร้างความอยากรู้อยากเห็นและกระตุ้นให้เกิดความรักในการเรียนรู้
2. วิริยะ ในขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูสามารถให้กำลังใจและสนับสนุนนักเรียนให้พยายามแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อฝึกฝนให้เกิดความเพียรพยายาม
3. จิตตะ ในขั้นตอนการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ช่วยฝึกสมาธิและความตั้งใจ เช่น การทำสมาธิ การฝึกหายใจลึกๆ
4. วิมังสา ในขั้นตอนการคัดกรองและการส่งต่อ ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจอย่างรอบคอบ เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มีการประเมินผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนกับหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่

1. การสังเกตพฤติกรรม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการเรียนรู้และการสอนและกิจกรรมต่างๆ
2. แบบประเมิน ใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง
3. ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ผลการเรียนรู้ ผลการสอบ
4. การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์นักเรียน ครู และผู้ปกครองเพื่อรับฟังความคิดเห็น

การนำไปปฏิบัติ คือ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เข้ากับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียนเอง โดยต้องมีการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

ข้อควรพิจารณาเพิ่มเติม คือ บริบทของโรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน การนำไปปฏิบัติจึงต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ทรัพยากร การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอ ทั้งบุคลากร งบประมาณ และเวลา การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

สรุปว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เข้ากับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับชั้นและทุกสถานศึกษา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน

หลักการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจที่ทำนายและต้องการความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการและบริบทของนักเรียนในยุคปัจจุบัน หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความสมบูรณ์และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง โดยบูรณาการเข้ากับทฤษฎีและแนวทางการศึกษาที่สำคัญดังนี้

1. ฉันทะ (ความพอใจ) คือ การสร้างความพอใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียน โดยการเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ จะช่วยกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของนักเรียน ทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ การให้คำปรึกษาที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การตั้งเป้าหมาย และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง จะช่วยให้นักเรียนเกิดความพอใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง และทฤษฎีความต้องการของนักเรียน ได้แก่ การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียน เช่น ความรัก ความปลอดภัย และการยอมรับ จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและความผูกพันกับโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความพอใจในการเรียนรู้

2. วิริยะ (ความเพียร) คือ การปลูกฝังความเพียรพยายามและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน โดยการเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สำรวจ ค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) ได้แก่ การให้การสนับสนุนที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน จะช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ การให้คำปรึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะการจัดการกับความท้าทายและอุปสรรค จะช่วยเสริมสร้างความเพียรพยายามและความสามารถในการรับมือกับปัญหาของนักเรียน

3. จิตตะ (ความตั้งใจ) คือ การส่งเสริมสมาธิและความตั้งใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญาของนักเรียน โดยการเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำนายและน่าสนใจ จะช่วยดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น การเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่สงบและปราศจากสิ่งรบกวน จะช่วยให้นักเรียนมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และการเชื่อมโยงกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฝึกสมาธิและเทคนิคการผ่อนคลาย จะช่วยให้นักเรียนมีจิตใจที่สงบและพร้อมสำหรับการเรียนรู้

4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง) คือ การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน โดยการเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถาม คิดวิเคราะห์ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการเรียนรู้อย่างอิสระ การเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) ได้แก่ การใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการประเมินผลและปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และ

การเชื่อมโยงกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ การให้คำปรึกษาที่เน้นการสะท้อนความคิดและการวิเคราะห์ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหาที่นำเสนอเน้นย้ำถึงความสำคัญของการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเชื่อมโยงหลักอิทธิบาท 4 เข้ากับทฤษฎีทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนานักเรียน โดยสรุปแต่ละข้อของหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้

1. ฉันทะ (ความพอใจ) เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและความสนใจในการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา, ทฤษฎีการให้คำปรึกษา และทฤษฎีความต้องการของนักเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของนักเรียน

2. วิริยะ (ความเพียร) เน้นการปลูกฝังความเพียรพยายามและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์, ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น และทฤษฎีการให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการรับมือกับความท้าทาย

3. จิตตะ (ความตั้งใจ) เน้นการส่งเสริมสมาธิและความตั้งใจในการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์, ทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา และทฤษฎีการให้คำปรึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการควบคุมตนเอง

4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง) เน้นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการประเมินผล โดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์, ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น และทฤษฎีการให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างอิสระและความสามารถในการแก้ปัญหา

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบและส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียนอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

บทสรุป

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารระบบนี้จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีกรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มจากการสร้าง "ฉันทะ" หรือความรักและเมตตาต่อนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดูแลช่วยเหลือ ต่อมาคือการใช้ "วิริยะ" หรือความขยันหมั่นเพียรในการทำความเข้าใจและสนับสนุนนักเรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านภูมิหลังและความสามารถในการเรียนรู้ "จิตตะ" หรือความเอาใจใส่และความทุ่มเทก็สิ่งสำคัญที่ครูต้องมี เพื่อที่จะสามารถติดตามและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ สุดท้าย "วิมังสา" หรือการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของนักเรียนมากที่สุด การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น สามารถบูรณาการเข้ากับทฤษฎีและแนวคิดทางการศึกษาที่สำคัญอื่น ๆ ได้อย่างกลมกลืน เช่น ทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา ทฤษฎีการให้คำปรึกษา ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ และระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) การบูรณาการดังกล่าวจะช่วยให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักพุทธธรรมกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาศตวรรษที่ 21

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า

การบูรณาการทฤษฎีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ กับหลักอิทธิบาท 4 เป็นการบูรณาการทฤษฎีทั้ง 5 ประการกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนานักเรียน ดังนี้

1. ทฤษฎีการสนับสนุนทางการศึกษา บูรณาการกับฉันทะ (ความพอใจ) 1) สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดห้องเรียนให้มีสีสัน น่าสนใจ และมีวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น เช่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ หรือมุมวิทยาศาสตร์ 2) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก สร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของนักเรียนแต่ละคน เช่น กิจกรรมชมรม กิจกรรมค่าย หรือโครงการ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง

2. ทฤษฎีการให้คำปรึกษา บูรณาการกับ วิริยะ (ความเพียร) การให้คำปรึกษาเชิงบวก ช่วยให้นักเรียนตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และวางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ฝึกทักษะการแก้ปัญหา สอนให้นักเรียนเผชิญหน้ากับปัญหาและหาทางออกด้วยตนเอง โดยให้คำแนะนำและกำลังใจ เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตัวเอง และมีความมั่นใจในการเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ

3. ทฤษฎีความต้องการของนักเรียน บูรณาการกับ จิตตะ (ความตั้งใจ) การตอบสนองความต้องการพื้นฐาน สร้างความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และเป็นที่ยอมรับให้นักเรียนสร้างแรงจูงใจ ให้รางวัลและการยอมรับเมื่อนักเรียนทำได้ดี เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ ฝึกสมาธิ สอนเทคนิคการฝึกสมาธิ เช่น การหายใจลึกๆ การนั่งสมาธิ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนรู้

4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ บูรณาการกับ วิมังสา (ความไตร่ตรอง) การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์: สอนให้นักเรียนตั้งคำถาม ค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ โครงการ หรือการแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสนับสนุนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกัน

5. ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้น (MTSS) บูรณาการกับทั้ง 4 หลักอิทธิบาท ได้แก่
Tier 1 จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน (เชื่อมโยงกับ ฉันทะ)
Tier 2 ให้การสนับสนุนเพิ่มเติมแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง (เชื่อมโยงกับ วิริยะ และ จิตตะ)
Tier 3 ให้การสนับสนุนเฉพาะบุคคลแก่นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้รุนแรง (เชื่อมโยงกับ วิมังสา)
โดยมีตัวอย่างการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ดังนี้

1. นักเรียนขาดความมั่นใจในการเรียนคณิตศาสตร์ ครูสามารถใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียน และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นความสนใจ (เชื่อมโยงกับ วิริยะ และ ฉันทะ)

2. นักเรียนมีปัญหาสมาธิสั้น ครูสามารถใช้ทฤษฎีความต้องการของนักเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และใช้เทคนิคการฝึกสมาธิเพื่อช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น (เชื่อมโยงกับ จิตตะ)

3. นักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหา ครูสามารถใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และใช้ระบบดูแลช่วยเหลือแบบหลายชั้นในการให้การสนับสนุนเพิ่มเติม (เชื่อมโยงกับ วิมังสา และ MTSS)

สรุป การบูรณาการทฤษฎีทั้ง 5 ประการกับหลักอิทธิบาท 4 จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถออกแบบและดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ และประสบความสำเร็จในชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. แหล่งที่มา <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/3.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542-ฉ.2.pdf> สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2567.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). รูปแบบการใช้ฉันทะจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย. **วารสารวิชาการธรรมทศน์**. 20(2). 1-11.

- ทรูปลูกปัญญา. (2563). **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน**. แหล่งที่มา <https://www.truelookpanya.com/education/content/78212/-teaartedu-teaart>. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2567.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2558). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต.
- ภัทรารุช มีทรัพย์มัน. (2556). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). **การศึกษาไทยในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). **เอกสารประกอบการสอน 475 788 การสอนทางกายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2556**. แหล่งที่มา https://ams.kku.ac.th/aaleam/resource/edoc/tech/56web/4learn_edu56.pdf. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **คู่มือการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษา. (2563). **การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษา.
- Baker, S. & Jones, W. (2020). **Educational Support Theory: An Overview**. New York: Academic Press.
- Piaget, J. (1973). **To Understand Is to Invent: The Future of Education**. New York: Viking Press.
- Rogers, C. (2016). **On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy**. Boston: Houghton Mifflin Harcourt.
- Schmidt, S. & Gannon, T. (2018). **Developmental Counseling and Therapy**. Chicago: University of Chicago Press.
- Sugai, G. & Simonsen, B. (2022). **Multi-Tiered Systems of Support: A Comprehensive Guide**. Washington, DC: Office of Special Education Programs.
- World Economic Forum. (2020). **The Future of Jobs Report 2020**. World Economic Forum.